

Lite historia om Floda under 1900-talet...

Vi står inför slutet på ett sekel och ser tillbaka på de hundra år som gått sedan förra sekelskiftet. Vad har hänt i Floda och Björbo?

1900 - 1910

E E Westin övertog affären i Syrholm efter **Samuel Eriksson**. Han har även fotoateljé. Åkte även runt om i Dalarna med cinematograf.

Järnvägen från Falun till Vansbro drogs genom Floda (den skulle ha gått genom bebyggelsen utmed älven men kommundubbarna **Bäck** och **Spik** som ägde stora myrområden utan större värden övertalade järnvägsstyrelsen att köpa den billigare marken av dem och så drogs den över Osängsholen och på sidan om bebyggelsen).

E Thunstedt var skollärare och musiker. Han bildade en blåsorkester och tillsammans med döttrarna en stråkkvartett.

Floda skytteförening bildades och de tog initiativet till Komidsommarfesten på Rispers udde.

Spel Kisti startade pensionat och lade därmed grunden till turismen i Floda.

Vid Lissforsågen startades ett möbelsnickeri. Kvarnen vid Lissfors var flitigt anlitad. Kooperativa förbundet bildades och butiken byggdes i Kyrkbyn (nuvarande Flodahallen).

N.P. Wetterlund är kyrkoherde i Floda.

1904-05 De första telefonerna inrättas i socknen. **Fru Forsström** förestod telegrafan i Syrholm.

1904-05 Dan Andersson blir godtemplare i Flen.

1908 Banan Ludvika-Björbo öppnas för trafik.

Törnholm blir ålderdomshem, tidigare kallades det fattighus.

Samuel Erikssons dotter **Ester** förestod banken i övre våningen i hemmet Torsborg i Syrholm.

Arnberg hade färgeri i Holsåker och vadmalsstamp vid Kvarna.

A Fredin hade affär i Holsåker och **K.O. Olsson** i Forsgärdet.

Spel Anders var kyrkvärd liksom **J. Thoring**.

De flesta gårdar hade några kor och ett litet jordbruk.

1910 Brann nio gårdar i Hagen ner till grunden på barns lek med eld.

Lasses Jon byggde sågverk vid Flosjövik. Han tillverkade "värlekan" gubben och gumman. Han hade ångbåt i Flosjön och körde turister på sjön.

E Berggren hade ett båtbyggeri i Syrholm.

Småskolor finns i Bäckbyn, Sunnanbyn och Strandbacken. Folkskolan i Syrholm.

1910 - 1920

Anna Andersson köpte kaptensbostället **Fredriksberg** och öppnade pensionat. Hon hade många gäster inkvarterad i gårdar runt om i Syrholm.

N.P. Wetterlund avgår som kyrkoherde.

Första världskriget bryter ut och medför ransoneringar och restriktioner. Bönderna fick inte mala mer än en viss kvot av säden, det infördes "malkort". Dock klarade sig folket i Floda ganska bra genom sina små jordbruk med tillgång till mjölk, kött, spannmål och potatis. Rovor odlades både som mat och kreatursfoder.

Civilingenjör **Lennart Wählstedt** och hans fru **Mary** träffades hos **Spel Kerstin** i Syrholm. De blev båda betagna i den vackra naturen och dräkterna i Floda. Många år senare flyttade de hit till Floda och började en enastående kulturgärning. Svenska fåravelsföreningen bildades och Svenska lantrasfåret räddades. De byggde sitt hem på **Näbbäcksholm** i Hagen. Här idkades fårskötsel, man beredde skinn och spann ull. Här vävdes, färgades och stickades ull. På somrarna fraktades fåren upp till Fulufjället för sommarbete. **Sondlard Östman** var en av dem som vallat fåren i fjällen. Lennart liksom sönerna **Erik** och **Lasse** var något av tekniska snillen. De tillverkade sina egna maskiner för ullspinneriet och är ännu ledande inom garntillverkning. Bl a levererar de allt garn till svensk textilkonstnärinna i USA med världsrykte.

1916 Vårfloden orsakade stora översvämningar. Stora delar av Hagen låg under vatten. Flottbron vid kyrkan spolades bort och skador på hus och åkrar förekom överallt efter älven.

1918 Elbelysning införes i hela socknen.

Kommunalfullmäktige inrättas.

Gustav V och **drottning Viktoria** besöker Floda.

Spanska sjukan bryter ut just när kriget slutat. Den skördar många offer och stundtals jordfästes 10-11 samtidigt.

Anders Larsson öppnar affär - tyger, kläder, livsmedel m m i Kyrkbyn. (Nuvarande banklokalen).

Erik Nilsson startar snickeri i Hagen.

1920 Floda folkdansgille bildas.

Ingenjör **Albin Andersson** tillverkade båtar och motorer i Holsåker.

1920 - 1930

Nya kyrkälvbron färdigställs.

Floda Hembygdsförening bildas.

Jonases Anna och **Karin** öppnar hemslöjdsaffär i gårdskammaren i Syrholn. I de flesta gårdar vävs s k floväv till försäljning.

Lissfors såg byggs ut.

Karl-Erik Forslunds bok om Floda ges ut.

Många floda och björbobor emigrerar till Amerika.

Floda idrottsplan anläggs på frivillig väg liksom Flosjöbadet med 6 m hopptorn och omklädningsrum.

Drängpers hade café och **Skalk Fredrik** cykelaffär och reparationer vid brandstationen.

Brandstation fanns vid nuvarande parkeringen vid församlingshemmet.

Wählstedts bygger ullspinneri i Hagen och på L Wählstedts initiativ startar 1926

Hemslöjdsföreningen.

Ny väg byggs mellan Kurtjärn och Syrholn.

Kyrkoherde **Elias Nordblad**.

1929 Backpers Erkä byggde fabrik och tillverkade motorcyklar i samarbete med **David Senning** från Hedemora. **1931** gick fabriken i konkurs och **1937** startades klypfabrik i lokalerna. Klädnypona var svårsålda i Sverige utan fjäder och gick på export till Amerika, Australien m fl. Westerlund var chef. Klypfabriken syselsatte ett 20 tal personer. När kriget kom kunde man ej exportera och gick över till att tillverka gengasbränsle. Fabriken brann ner omkring **1946-47**.

1930 - 1940

Andra restaureringen av kyrkan färdigställs.

1934 Telegrafstation flyttas till Redhes fastighet i Syrholn.

Erik Hjort i Sunnanbyn startar bryggeri. Han tillverkade svagdricka och körde ut till hemmen. **Erik Ödman, Brogårds Olle, Junis Olle, Harry Redhe, Gossas Nils** och **Ola Hybertsen** har alla kört ut dricka under längre eller kortare perioder ända fram till **1966**.

Vilken service! Man kunde lämna en lapp med uppgift på vad man ville ha och lägga fram pengar och Ola levererade varan ända in i skafferiet. Vad vi saknar den tiden!

Lissfors såg bygger ut och en ny ramsåg installeras. Fler arbeten skapas utanför jordbruket. Flottning på älven sysselsätter många under försommaren. Arbetslösheten är svår då ingen ersättning ges vid avskedanden. Folkskolan i Syrholn har även hushållsskola under några veckor.

Andra världskriget bryter ut. Kyrkklockorna ringer och kallas till mobilisering. Det blir återransonering. Flyktingar kommer till Floda och arbetar i skogarna.

Vikströms buss trafikerar sträckan Falun - Vansbro.

Bergströms byggde café i Holsåker (nuvarande församlingshemmet).

Jonases Britta Bannbers startade pensionat i Syrholn sedan **fru Andersson** slutat på *Fredriksberg*.

Fru Anderssons son **Herrgårds Anders** startade taxirörelse i Syrholn. **Olov Lejon** taxi i Hagen.

1938 Anders Larsson byggde ny affärsfastighet (nuvarande Gallerian) här inhystes även post och bank. En storm något senare höll på att blåsa av hela taket. Det förankrades med kedjor tills man kunde sätta fast det igen.

Ny väg mellan Kamholn och förbi Holsåker.

Bastu med tvättstuga i källarplanet byggs bredvid **Brödena Larssons** fastighet i Syrholn (nuvarande **Nils B Larssons** fastighet). Här fick skolbarnen bada på fredagar liksom damerna. Herrarna badade på lördagen. Man kunde tinga tvätt dag i källaren. Ett badkar fanns för dem som ville prova denna form av bad. **Perols Kari** hade hand om badet.

Biograf i en lada bredvid Fredins affär. Den brann ner omkring **1940**.

1940 - 1950

Finska flyktingbarn kommer till flera hem i Floda.

Edvin Redhe och **Axel Eriksson** bygger såg med Norsmun i Syrholn. Tidigare hade man en såg vid Björnbergsån på väg till Ekfännsberget. Härifrån fraktades s k "bakar" till Vansbro

för kolning.

Många små snickerier startar. De tillverkar brudkistor och syskrin. *Gustav Tillberg*, Syrholn *Erik Rosendahl*, Syrholn *Stark och Brogård*, Syrholn *Jonases Jon*, Syrholn *E Nilsson*, Hagen *E Haglund*, Hagen *Sten Jonsson*, vid järnbron. Han hade även café i huset närmast vägen. *Gossas Axel* och *Erikssons Axel*, vid järnvägsstation. *E Ringsén*, Sälje *Sten Hulberg* från Stockholm startade ett textiltryckeri vid järnvägsstation i Floda, tidigare snickeri. *Astrid Sampe* - designer.

Hönserier fanns ett flertal: *Axel Eriksson* i Syrholn, *Jonases Lasse* i Syrholn, *Östnor* i Mossel avelshöns, *Ödman* i Hagen

Gengasbolaget köpte *Fredriksberg* och hade drivningar i skogarna runt om i bygden. *Bäck Daniel* byggde *Älgberget* som förläggning till skogsarbetare. Det såldes senare till norska staten som hade norsk flyktingförläggning där.

Oskar Enmalm, *Holger Arnberg*, *M Westerberg*, *E Lundin* och *Henry Samuelsson* byggde *Dala-Floda snickeri* och tillverkade kök m m. 56 anställda, 7 tjänstemän.

Bensinmack byggs vid Pressbyrån i centrum.

Allt fler människor sysselsattes inom industrin och de små jordbruken började läggas ned.

Erik Johanssons Metallslöjd, Syrholn tillverkade kistbeslag, mässingslöjd och jägarhorn.

1943 *Wählstedts* spinneri brinner ner.

1939 *Mary Wählstedt* samlade byns kvinnor till ljusstöpning i november varje år. Hon tog även initiativ till ljusfesten i kyrkan andra söndagen i advent då flodklädda barn tågar genom kyrkan bärande ljus. Så länge hon levde skänkte hon alla ljus till festen, som hölls till förmån för Röda Korset.

Sunnanbyns småskola läggs ned.

Filmförevisning och danser i Paviljongen Strandbacken.

Monark cykelaffär öppnas i Kyrkbyn, Drängpers.

På 50-talet övertar *Rune Larsson* affären och säljer radio och TV. *Erik Rask* reparerar TV-apparater.

1950 - 1960

Erik Haglund bygger ny fabrik i Syrholn. Tillverkar finare inredningar till lasarett och skolor, samt bokhyllor för *Lundkvists Snickerier* i Stockholm. *Lundkvist* övertog så småningom snickeriet och byggde ut det till nuvarande storlek.

Floda folkpark byggs i Strandbacken och Komidsommarfesten flyttas från Rispers udde. Ett nytt hopptorn 10 m byggs vid Flosjöbadet. Nya omklädningsrum med toaletter byggs samtidigt.

Wählstedts Spinneri byggs upp igen.

Lissfors Såg läggs ner.

Östberg blir ny kyrkoherde.

1959 Ombyggnad av Törnholn.

Jonases Gården byggs ut.

Hemslöjden bygger lokal i centrum av Floda.

Herrgård Anders har trafikskola i Syrholn, Björbo och Gagnef.

F d *Bergströms* (f d *Dalbergs*) café säljs till *Floda församling* och byggs om till Församlingshem.

1953 Invigs nya Syrholns skola.

1960 Ett åsknedslag orsakar brand i Paviljongen som bränns ner till grunden. Floda är åter utan biolokal.

1960 - 1970

Gamla Syrholns skola rivs. Bäckbyns småskola läggs ner. Endast några få jordbruk återstår.

Apoteksnederlaget och Fredins affär upphör.

Kooperativa flyttar till *Bröderna Larssons* fastighet och kallas nu *Konsum*.

Banken flyttar till nuvarande lokaler.

Floda medborgarhus bildas och övertar kooperativas fastighet som byggs om till nuvarande Flodahallen. Här visas nu film m m.

Kyrkogården byggs ut.

Ny väg till idrottsplan och *Flosjöns Sågverk* byggs.

1970 - 1980

Även *Strandbackens skola* stängs. Nu får Flodabarnen åka buss till Björbos nya småskola 1-2-3 klass. De äldre åker buss till Mockfjärd 7-8-9 klass.

Nya bryggor till badet vid Flosjön.

Pressbyrån läggs ner

Många blir arbetslösa när *Elementhus* i Mockfjärd läggs ner.

Dala-Floda Snickeri säljs och arbetstillfällena försvinner.

Fler jordbruk läggs ner.

Jonasesgården säljs och drivs som behandlingshem för ungdomar med drogproblem.

Den gamla macken rivs.

Christina Aarts köper *Jonasesgården* och öppnar värdshus med kursverksamhet.

Rosmålning, ådring, växtfärgning, afrikanska trummor är bara några av de intressanta kurser som givits. Spännande mat och ovanlig miljö lockar många deltagare. Christina och maken **Paul** ger senare ut en kokbok med sina matidéer.

Kyrkälvsbron bränns ner och en ny byggs efter de gamla ritningarna som återfanns. *Johan Anderssons Byggfirma* leder arbetet.

Kung Carl Gustaf och **Drottning Silvia** på Eriksgata inviger den nya bron.

1980 - 1990

Signe Westins affär upphör (f d *E.E Westin*). **Kung Olov Olssons** affär upphör. *Konsum*

upphör. **Kjell Eriksson** bygger ny ICA butik med Statiol bensinstation och Grillstuga.

Konsumfastigheten säljs och blir klädbutik, frisersalong m m. Posten stänger kontoret som sen blir medborgarkontor.

Ny cykelväg anläggs mellan centrum och skolan.

Kyrkogården byggs ut. Kyrkoherde är **Lars Gregefalk**. Nygammal kororgel renoveras och invigs.

Frälsningsarméns gamla lokal görs om till pistolskyttebana.

Flosjöns sågverk brinner ner och byggs senare upp till *Floda golv*.

Lekskola ordnas i lokaler vid Strandbacken, där ny bebyggelse etablerats.

Wahlstedts bygger stort växthus och odlar ekologiskt. Satsar även på ekologiskt jordbruk.

Hopptornet vid Flosjön skadas av isen och rivs

1990 - 2000

Prästgården säljs. Kyrkan genomgår renovering inom- som utomhus. Nytt tak läggs på. Den nya kyrkogården planteras.

En lekpark med boulebana anläggs bredvid kyrkparkeringen - *Lustgårdsparken*.

Kvarna rustas och blir ett fint fritidsområde med kvarn, mila, tjärbränning och pärtmaskin.

Christina Johnnysdotter köper *Fredriksberg* och öppnar *Herrgården* för konferens och kursverksamhet.

Ingun Nilsson öppnar presentbutik - *Nygammalt* i gamla Jones verkstad i Syrholm. Senare avvecklas affären och blir kvinnoprojekt "*Floda kollektionen*" med uppgift att ta tillvara gamla traditioner och material och skapa nya kläder.

Datakurser ordnas i lokaler under ICA butiken.

Fotodokumentation tar hand om **E E Westins** kulturskatt av gamla glasplåtar.

Hilmer Nordén har gått bort under året. Han har illustrerat alla tidigare nummer av

Blåklockan. Saknaden är stor. *Hilmer* var med redan vid bildandet av *Floda*

Hembygdsförening och har under alla år arbetet för kulturen i Floda. Tack *Hilmer* för alla vackra bilder du gett oss!

Det som här skrivits om seklet som gått är en blandning av dokumenterade händelser och personliga hågkomster. Mycket mer finns att berätta om bebyggelse, människor och händelser. Fel har kanske smugit in i minnena. Hör gärna av er med tillägg och rättelser och fler minnen.

Blåklockans red.